Urząd Marszałkowski

Województwa Kujawsko-Pomorskiego

R A P O R T

Dostępność instytucji kulturalnych województwa kujawsko-pomorskiego do potrzeb osób (nie)pełnosprawnych

- podsumowanie projektu pn. „Majówka z kulturą i sztuką 2013"

Opracowanie:
Pełnomocnik Zarządu Województwa
ds. Osób Niepełnosprawnych
Departament Spraw Społecznych/
Wydział Integracji Osób Niepełnosprawnych

OBIEKT BEZ BARIER

Toruń 2014

Streszczenie

Głównym celem projektu pn. „Majówka z kulturą i sztuką" było umożliwienie osobom z niepełnosprawnością bezpłatnego skorzystania z oferty przygotowanej przez instytucje kulturalne regionu kujawsko-pomorskiego. Realizując tym samym postanowienia Konwencji ONZ o prawach osób niepełnosprawnych w zakresie m.in. dostępności i uczestnictwa w życiu kulturalnym, rekreacji itp., gwarantujących możliwość dostępu do usług w tym zakresie. Pośrednim celem było także promowanie obiektów przystosowanych dla osób (nie)pełnosprawnych. Przedsięwzięcie to było ukierunkowane zarówno na potrzeby (nie)pełnosprawnych mieszkańców województwa, jak również kierowników placówek kultury. Inicjatorami projektu byli Pełnomocnik Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego ds. Osób Niepełnosprawnych oraz pracownicy Wydziału Integracji Osób Niepełnosprawnych Departamentu Spraw Społecznych oraz Departamentu Kultury i Dziedzictwa Narodowego Urzędu Marszałkowskiego Województwa Kujawsko-Pomorskiego.

Projekt został podzielony na trzy etapy. Pierwszy z nich dotyczył przygotowania wspólnie z instytucjami, które wyraziły chęć udziału w przedsięwzięciu, harmonogramu zajęć, z których osoby (nie)pełnosprawne mogły nieodpłatnie skorzystać przez cały miesiąc maj. Drugi etap obejmował analizę ankiet, wypełnianych przez osoby z niepełnosprawnościami, dotyczących dostosowania danego obiektu oraz proponowanej oferty do potrzeb osób niepełnosprawnych. W efekcie inicjatorzy projektu opracowali niniejszy raport i możliwe było przystąpienie do trzeciego etapu projektu tj. zorganizowania spotkania z przedstawicielami placówek kulturalnych regionu kujawsko-pomorskiego oraz zaproszonymi gośćmi. Spotkanie będzie miało charakter debaty, w trakcie której swoimi spostrzeżeniami podzielą się m.in. osoby (nie)pełnosprawne, ich opiekunowie oraz pracownicy muzeów. Chcielibyśmy także rozpocząć dyskusję dotyczącą granic możliwości przystosowania obiektów zabytkowych do potrzeb osób niepełnosprawnych.

O projekcie

Urząd Marszałkowski Województwa Kujawsko-Pomorskiego po raz trzeci zorganizował projekt pn. „Majówka z kulturą i sztuką". Idea nieodpłatnego wstępu do muzeów dla osób niepełnosprawnych powstała **w roku 2010**. Wówczas do akcji przystąpiło **26 placówek**. Wyznaczony został jeden dzień – 5 maja, w którym za okazaniem dokumentu potwierdzającego niepełnosprawność, osobom niepełnosprawnym i ich opiekunom zostały nieodpłatnie udostępnione zbiory muzeów naszego regionu.

Przedsięwzięcie cieszyło się dużym zainteresowaniem mieszkańców województwa, dlatego w kolejnym roku – 2011, postanowiono rozszerzyć nie tylko formę (do akcji dołączyły także placówki kulturalne) ale również przedłużyć czas trwania. Tym samym przez cały miesiąc maj w wyznaczonych dniach osoby niepełnosprawne wraz z opiekunami mogły odwiedzać placówki biorące udział w majówce. Na apel marszałkowskiej administracji, by zaprosić niepełnosprawnych do zwiedzania, odpowiedziało 16 instytucji.

W 2013 roku chcieliśmy aby przedsięwzięcie jeszcze bardziej zyskało na znaczeniu i było jeszcze bardziej atrakcyjne dla osób niepełnosprawnych, dlatego poprosiliśmy instytucje biorące udział w tegorocznej edycji o przygotowanie zajęć, w których będą mogły uczestniczyć osoby niepełnosprawne. Chęć współpracy wyraziło **31 instytucji kulturalnych**, które przygotowały łącznie **ok. 100 różnych zajęć** (np. zwiedzanie z przewodnikiem, nieodpłatne warsztaty dla osób niepełnosprawnych, wyroby pierników, etc.). Szczegółowy harmonogram stanowi załącznik nr 1 do niniejszego raportu.

Przedsięwzięcie wpisuje się w obchodzony 5 maja Europejski Dzień Walki z Dyskryminacją Osób Niepełnosprawnych, który w Polsce jest również Dniem Godności Osób Niepełnosprawnych Intelektualnie.

Harmonogram realizacji projektu

Projekt pn. „Majówka z kulturą i sztuką 2013" realizowany był przez cały 2013 rok. W pierwszym kwartale 2013 roku prowadzone były ustalenia między Departamentami Urzędu Marszałkowskiego dotyczące jego formy oraz przebiegu. Spotkania organizacyjne z przedstawicielami instytucji kulturalnych odbywały się w marcu i kwietniu. W kwietniu opracowywany był harmonogram zajęć w oparciu o propozycje przygotowane przez instytucje biorące udział w projekcie. Przygotowana została również ankieta jako narzędzie badawcze. Pracownicy Wydziału Integracji Osób Niepełnosprawnych uczestniczyli

w przygotowywaniu projektu graficznego plakatu promującego przedsięwzięcie. Plakaty zostały wykonane przez Zakład Aktywności Zawodowej Ośrodek Sportu i Rehabilitacji w Białych Błotach. Zasadnicza część projektu – tj. nieodpłatne zajęcia dla osób (nie)pełnosprawnych odbywały się w maju. W miesiącach wakacyjnych zbierane były ankiety dotyczące projektu. Analiza ankiet i przygotowanie wstępnej wersji raportu zakończyła się w listopadzie 2013 r.

Grupa docelowa

Grupę docelową projektu stanowiły osoby (nie)pełnosprawne zamieszkujące województwo kujawsko-pomorskie. Pośrednimi odbiorcami projektu byli także kierownicy i pracownicy instytucji kultury, którzy mogli dowiedzieć się w jaki sposób przystosować obiekt oraz organizowane zajęcia, wystawy, eksponaty, aby mogły z nich skorzystać osoby m.in. z dysfunkcją narządu wzorku, słuchu czy ruchu.

Źródło finansowania projektu

Na realizację projektu z budżetu województwa wydatkowano środki finansowe w wysokości 1.975,00 zł. Zostały one przeznaczone na przygotowanie materiałów promocyjnych oraz spotkań z przedstawicielami instytucji. Zajęcia przygotowywane przez poszczególne placówki organizowane były ze środków własnych instytucji.

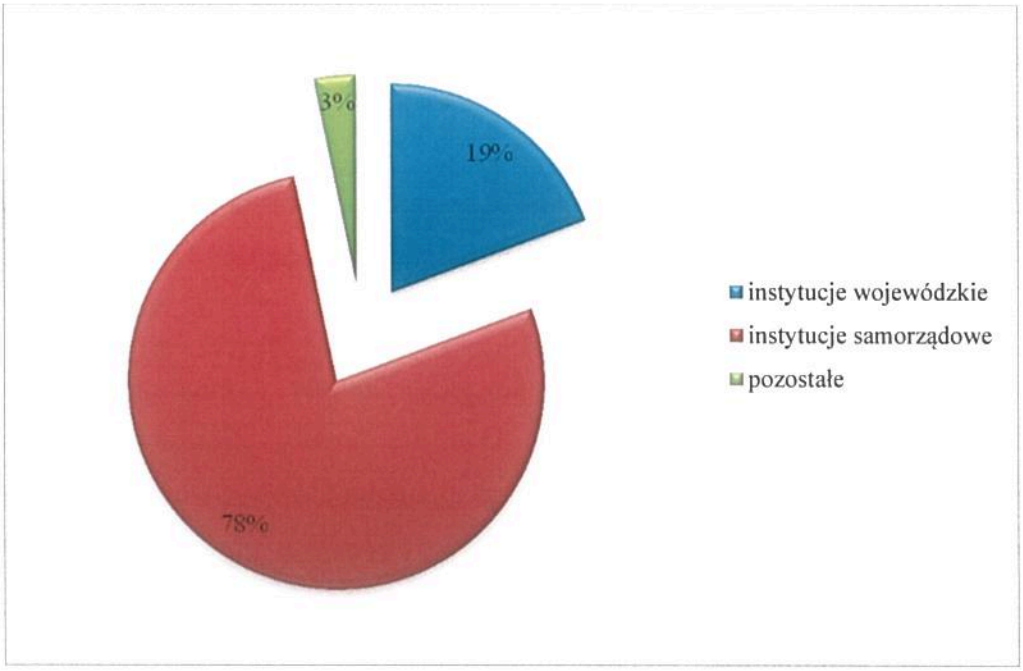
Patronat

Patronat medialny nad projektem objęła TVP Bydgoszcz oraz Polskie Radio PiK. Projekt był również reklamowany na stronach internetowych i plakatach.

Realizacja projektu

W projekcie „Majówka z kulturą i sztuką 2013" wzięło udział 31 instytucji kulturalnych z całego regionu.

W celu analizy został dokonany podział instytucji kulturalnych ze względu na organizatorów (wykres nr 1). W oparciu o to kryterium pośród placówek, które wzięłu udział w projekcie wyszczególnione zostały 3 grupy. Pierwsza z nich to muzea, których organizatorem jest samorząd województwa – jest ich 6 (dalej nazywane instytucjami wojewódzkimi). Druga grupa to instytucje prowadzone przez samorządy lokalne: powiaty, miasta i gminy – należą do niej 24 instytucje, które wzięły udział w projekcie (dalej nazywane instytucjami samorządowymi). W ostatnim przedziale zawierają się instytucje kulturalne organizowane przez pozostałe podmioty – 1 muzeum prowadzone przez Ochotniczą Straż Pożarną.

Wyk. 1. *Podział instytucji kulturalnych, biorących udział w projekcie pn. „Majówka z kulturą i sztuką 2013", ze względu na organizatorów*, źródło: oprac. własne – Pełnomocnik Zarządu Województwa ds. Osób Niepełnosprawnych, Departament Spraw Społecznych/ Wydział Integracji Osób Niepełnosprawnych.

Uczestnicy zajęć otrzymywali ankiety dotyczące dostosowania obiektów i eksponatów do potrzeb osób niepełnosprawnych. Uzyskane wyniki pozwoliły na lepsze rozeznanie się w sytuacji dostępności obiektów kulturalnych województwa Kujawsko-Pomorskiego do potrzeb osób niepełnosprawnych

Łącznie wpłynęło 186 ankiet, dotyczących 18 instytucji. Ankieta (wzór stanowi załącznik nr 2) składała się z 4 części:

1. „Nazwa i adres muzeum/instytucji" – czyli podstawowe informacje na temat instytucji, w której odbywały się zajęcia,
2. „Dostępność budynku dla osób niepełnosprawnych" – zastosowane rozwiązania ułatwiające poruszanie się wokół i w instytucji,
3. „Dostępność usług oferowanych przez instytucje kulturalne (np. dostępność eksponatów galerii stałych, przedstawień itp.) do potrzeb osób z różnymi rodzajami niepełnosprawności i zastosowane rozwiązania" – rodzaje niepełnosprawności i zastosowane rozwiązania umożliwiające swobodne zwiedzanie (opisy, podpisy w piśmie Braille'a, dostosowanie napisów, kontrastująca czcionka, publikacje, foldery, etc.),
4. „Oferta adresowana do osób niepełnosprawnych" – dostosowanie ofert do różnych kategorii wiekowych oraz, czy były to oferty stałe, czy czasowe.

W dalszej części raportu zaprezentowane zostały wyniki ankiet. Zostały one podzielone na trzy części. Pierwsza z nich dotyczy dostosowań dla osób z niepełnosprawnością ruchową, druga część obejmuje problematykę osób niewidomych i słabowidzących, natomiast trzecia osób niesłyszących.

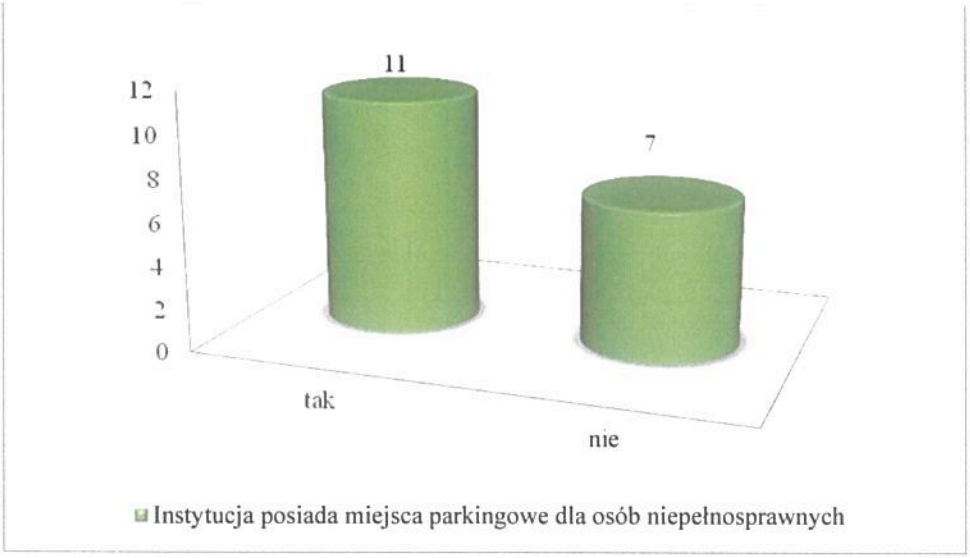
I. Osoby z niepełnosprawnością ruchową

Analiza sytuacji budynków instytucji kulturalnych w województwie kujawsko-pomorskim ukazuje wiele barier, których likwidacja powinna być uwzględniona przy planowanych remontach i inwestycjach. W dużej części analizowane obiekty dysponują podjazdami i chodnikami, lecz ciągle brakuje miejsc parkingowych w bezpośrednim ich sąsiedztwie. Osoby poruszające się na wózkach inwalidzkich lub o kulach rzadko mają komfort zaparkowania przy muzeum czy teatrze. Instytucje kulturalne mają także ograniczone

możliwości korzystania z ich obiektów z powodu braku wind i umiejscowienia części wystaw/pomieszczeń na piętrach, co skutecznie uniemożliwia osobom z dysfunkcjami korzystanie z atrakcji danej placówki. Wewnątrz budynków dostosowanie wymaga wielu dodatkowych prac, tak by mogłyby z nich korzystać osoby z ograniczeniami w poruszaniu się. Dużym problemem jest dostępność toalet dostosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych. W wielu instytucjach publicznych dostęp do dostosowanych toalet jest standardem, aczkolwiek jak pokazują wyniki jest to wciąż mniej niż połowa.

1. PARKING

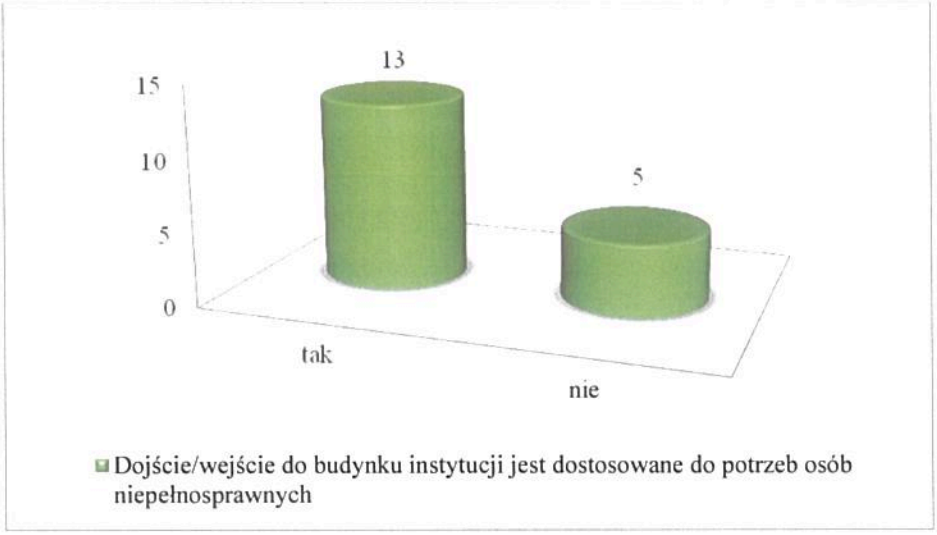
Dostosowanie miejsc parkingowych dla osób niepełnosprawnych poprzez zachowanie odpowiednich parametrów wymiarów a także właściwe oznaczenie charakteryzuje 11 instytucji kulturalnych (61%). Ankiety wskazują, że w pozostałych 7 placówek nie ma wydzielonych miejsc parkingowych dla osób niepełnosprawnych, a tym bardziej poszerzonych miejsc parkingowych dla osób poruszających się na wózkach inwalidzkich. W niektórych przypadkach pojawiła się adnotacja, iż dana instytucja nie posiada własnego parkingu ze względu na np. położenie (w centrum miasta).

Wyk. 2. *Dostosowanie instytucji do potrzeb osób niepełnosprawnych poruszających się na wózku inwalidzkim: miejsca parkingowe*, źródło: oprac. własne – Pełnomocnik Zarządu Województwa ds. Osób Niepełnosprawnych, Departament Spraw Społecznych/ Wydział Integracji Osób Niepełnosprawnych.

2. DOJŚCIE/WEJŚCIE DO BUDYNKU

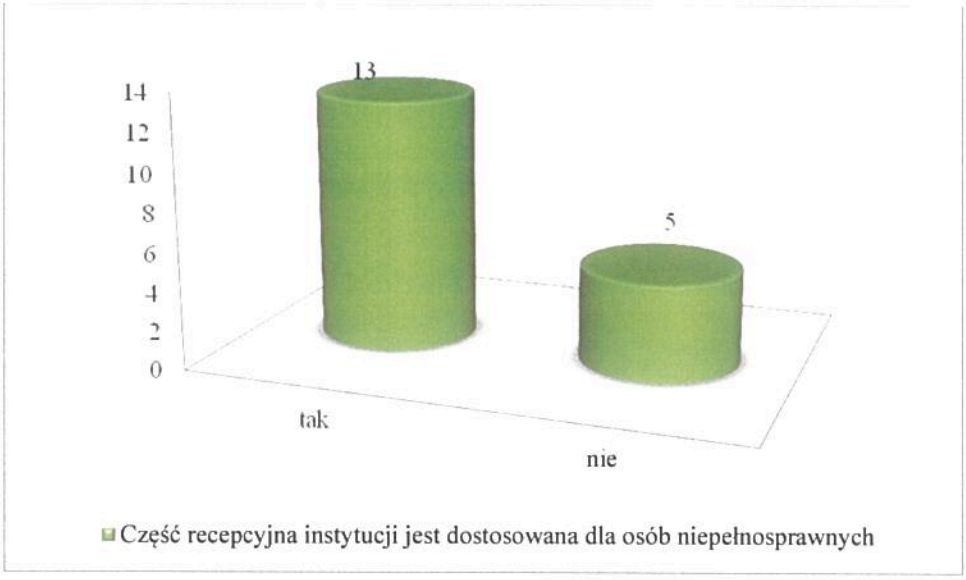
Dostosowanie dojścia oraz wejścia do budynku dla potrzeb osób niepełnosprawnych stwierdzono w przypadku 13 instytucji, co stanowiło 72% placówek. Pozostałe 28% czyli 5 instytucji posiada bariery architektoniczne w dostępnie do budynku (np. schody bez podjazdu czy windy). Ciekawy jest fakt, że w wielu przypadkach zdania ankietowanych odnośnie dostępności do budynku były podzielone. Wskazywali np. na fakt, że to samo wejście jest dostosowane – ma np. windę, samootwierające się drzwi, ale dojazd do obiektu jest utrudniony ze względu na np. kostkę brukową.

Wyk. 3. *Dostosowanie instytucji do potrzeb osób niepełnosprawnych poruszających się na wózku inwalidzkim: dojście/wejście do budynku*, źródło: oprac. własne – Pełnomocnik Zarządu Województwa ds. Osób Niepełnosprawnych, Departament Spraw Społecznych/ Wydział Integracji Osób Niepełnosprawnych.

3. CZĘŚĆ RECEPCYJNA (INFORMACJA, KASY, SZATNIE)

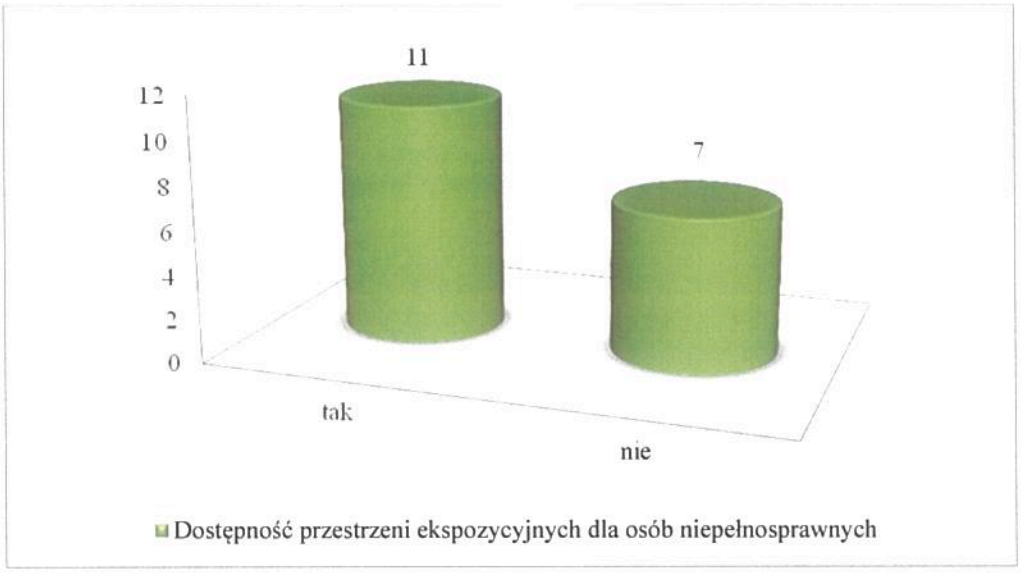
W zdecydowanie większej ilości placówek – 13, co stanowi 72% ogółu, respondenci wskazali na dostosowanie części recepcyjnej tj. informacji, kas biletowych oraz szatni do potrzeb osób poruszających się na wózkach inwalidzkich. W placówkach, w których stwierdzono niedostosowanie – 5 (28%) nie chodzi o całkowity brak ułatwień dla niepełnosprawnych ale bardziej o niewystarczające rozwiązania. Jako najczęstszy przykład podawana była zbyt wysoka lada recepcyjno-informacyjna.

Wyk. 4. *Dostosowanie instytucji do potrzeb osób niepełnosprawnych poruszających się na wózku inwalidzkim: część recepcyjna*, źródło: oprac. własne – Pełnomocnik Zarządu Województwa ds. Osób Niepełnosprawnych, Departament Spraw Społecznych/ Wydział Integracji Osób Niepełnosprawnych.

4. DOSTĘPNOŚĆ PRZESTRZENI EKSPOZYCYJNYCH I WYSTAWIENNICZYCH

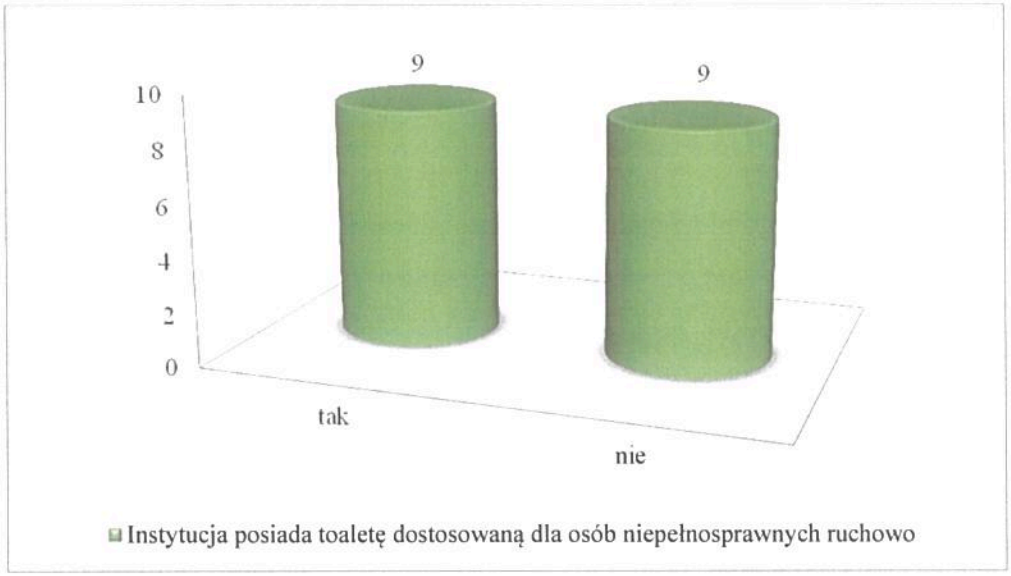
Dostępność przestrzeni ekspozycyjnych i wystawienniczych oznacza brak barier architektonicznych wewnątrz obiektu, ze szczególnym uwzględnieniem sal wystawowych, sal zajęć, widowni itp. Zgodnie z odpowiedziami respondentów brak barier wewnętrznych dotyczy 11 placówek, natomiast w pozostałych 7 dostępność przestrzeni ekspozycyjnych jest utrudniona. W pierwszej grupie znajdują się także placówki, które ze względu na budowę obiektu nie wymagały np. montażu wind, gdyż przestrzeń kulturalna umieszczona została na jednym poziomie. W części negatywnych odpowiedzi, znajdowały się takie, które wskazywały, że jedynie ekspozycje znajdujące się na parterze są dostępne dla osób poruszających się na wózkach, a wystawy na piętrze były dla nich niedostępne. Wśród osób, które wskazywały na ułatwienia w postaci windy pojawiły się uwagi dotyczące np. zbyt wysoko umieszczonych paneli z numerami pięter oraz zbyt szybko zamykające się drzwi windy.

Wyk. 5. *Dostosowanie instytucji do potrzeb osób niepełnosprawnych poruszających się na wózku inwalidzkim: przestrzeń ekspozycyjna*, źródło: oprac. własne – Pełnomocnik Zarządu Województwa ds. Osób Niepełnosprawnych, Departament Spraw Społecznych/ Wydział Integracji Osób Niepełnosprawnych.

5. TOALETY

Dostosowanie toalet do potrzeb osób niepełnosprawnych (np. poszerzone drzwi, uchwyty) ankietowani wskazali w 9 instytucjach, czyli w połowie placówek. W pozostałych przypadkach toalety były standardowe.

Wyk. 6. *Dostosowanie instytucji do potrzeb osób niepełnosprawnych poruszających się na wózku inwalidzkim: toalety*, źródło: oprac. własne – Pełnomocnik Zarządu Województwa ds. Osób Niepełnosprawnych, Departament Spraw Społecznych/ Wydział Integracji Osób Niepełnosprawnych.

II. Osoby Niewidome/Słabowidzące

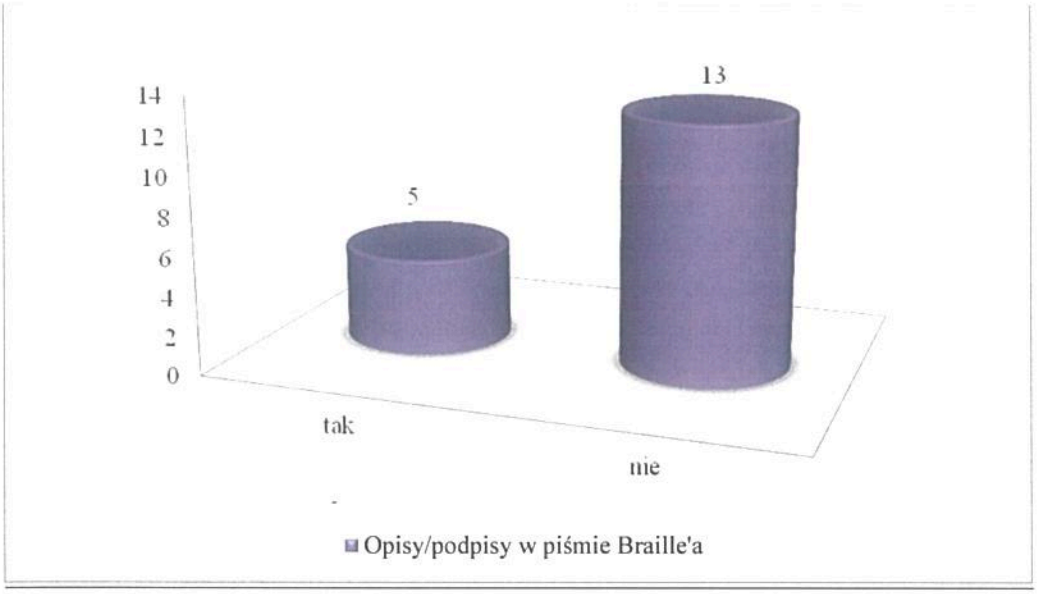
Uwzględnienie potrzeb osób z wadami wzroku polega z jednej strony na stosowaniu zrozumiałej informacji, a z drugiej na wytyczaniu bezpiecznych dróg i eliminacji przeszkód znajdujących się na nich. W tym celu niezbędne jest:

- stosowanie prostych układów funkcjonalnie, opartych na wzorze prostokąta,
- oddziaływanie poprzez zmysł słuchu i dotyku,
- wprowadzenie jednolitego systemu zrozumiałej informacji kolorystycznej oraz czytelnej informacji piktogramowej i cyfrowej lub/i literowej.

Wyniki ankiet wskazują, że bardzo niewiele placówek jest przystosowana do przyjmowania gości z dysfunkcją wzroku.

1. PODPISY/OPISY W PIŚMIE BRAILLE'A

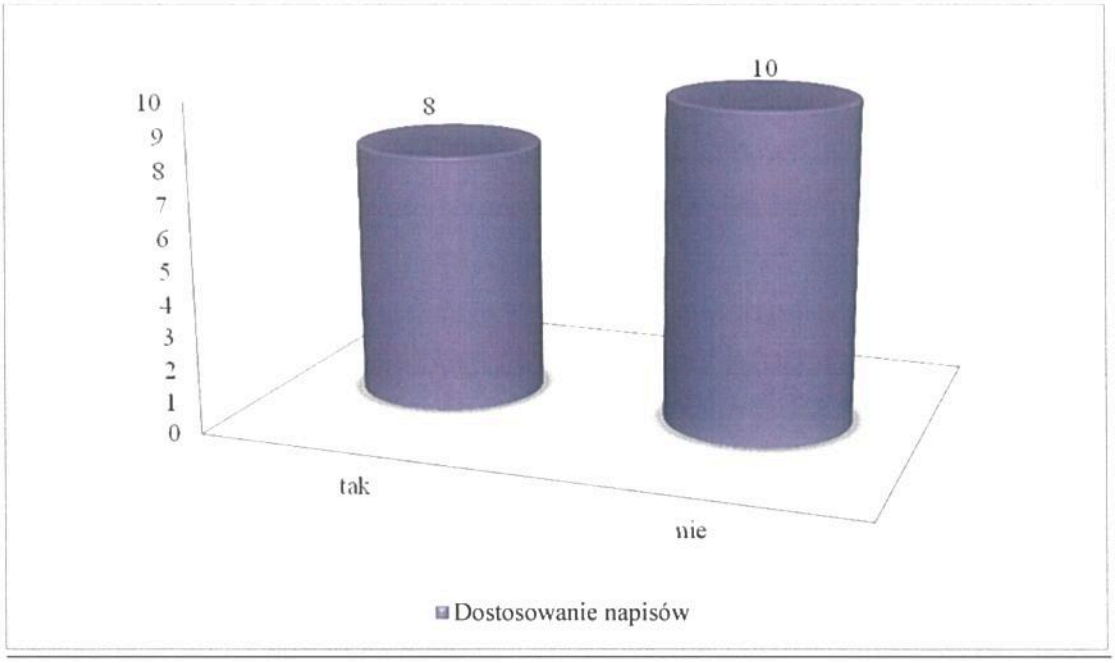
Osoby ankietowane pozytywnie oceniły jedynie 4 placówki (28%) przygotowane pod kątem opisów/podpisów w piśmie Braille'a. Przyjąć można, że nie wszystkie placówki za konieczne uważają wprowadzenie podpisów/opisów w piśmie Braille'a i w związku z tym nie przywiązują do tego wagi. Z drugiej strony w województwie powinno dożyć się do tego, żeby każda z instytucji kulturalnych regionu miała chociażby specjalną wkładkę czy książeczkę z opisem prowadzonych działań lub aktualnych przedsięwzięć przygotowaną w piśmie Braille'a

Wyk. 7. *Dostosowanie instytucji do potrzeb osób niepełnosprawnych z dysfunkcją narządu wzroku: opisy/podpisy w piśmie Braille'a*, źródło: oprac. własne – Pełnomocnik Zarządu Województwa ds. Osób Niepełnosprawnych, Departament Spraw Społecznych/ Wydział Integracji Osób Niepełnosprawnych.

2. DOSTOSOWANIE NAPISÓW

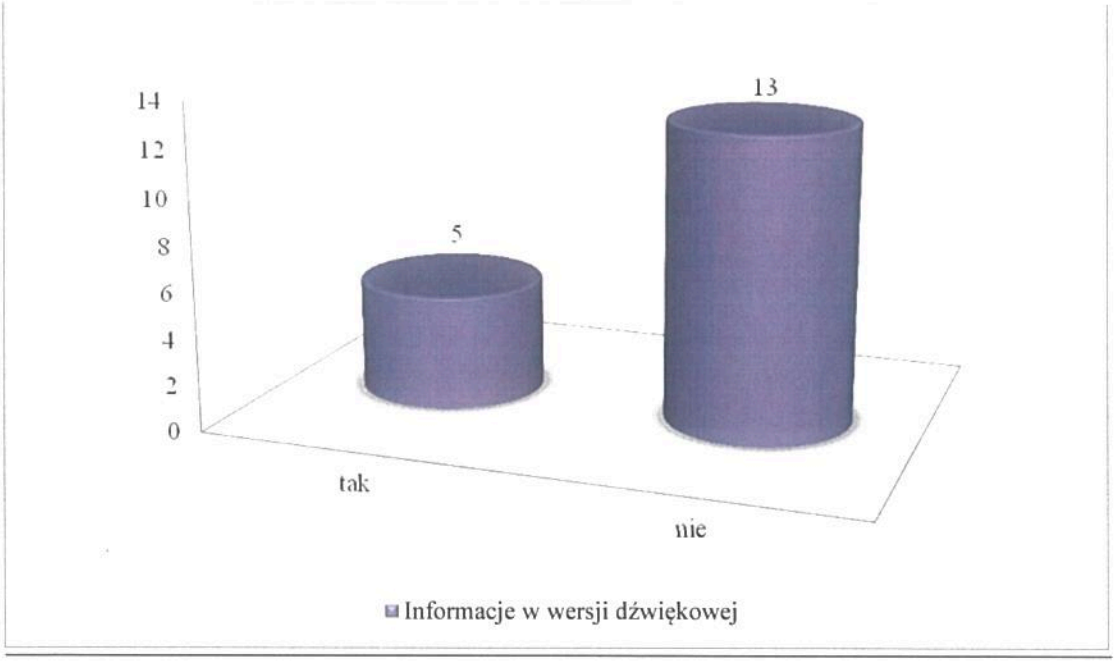
Najprostszym rozwiązaniem dotyczącym dostosowania napisów do specyficznych potrzeb osób niewidomych i słabowidzących jest zastosowanie dużej czcionki na kontrastującym tle (np. powiększone czarne litery na żółtym tle). W instytucjach kulturalnych tego typu rozwiązania sprawdzają się nie tylko przy oznakowywaniu pomieszczeń, czy tabliczek informacyjnych ale również przy przygotowywaniu informatorów/ulotek/programów. Spośród badanych instytucji 56% z nich (czyli 10 placówek) nie dostosowuje napisów, natomiast w pozostałych 8 placówkach (44%) napisy są dostosowane (wykres 8).

Wyk. 8. *Dostosowanie instytucji do potrzeb osób niepełnosprawnych z dysfunkcją narządu wzroku: dostosowanie napisów*, źródło: oprac. własne – Pełnomocnik Zarządu Województwa ds. Osób Niepełnosprawnych, Departament Spraw Społecznych/ Wydział Integracji Osób Niepełnosprawnych.

3. INFORMACJE W WERSJI DŹWIĘKOWEJ

Informacje w wersji dźwiękowej przygotowane dla osób niewidomych mogą dotyczyć dwóch kwestii: z jednej strony mogą być to nagrania – tzw. audioprzewodniki, oprowadzające np. po wystawie czy po obiekcie, z drugiej zaś nagrania dźwiękowe umożliwiające jak najprostszą orientację i przemieszczanie się w budynku (przykładem takiego rozwiązania może być np. informator w windzie). Respondenci wskazali, że jedynie w 5 placówkach (28%) zastosowano takie rozwiązanie i dotyczyło ono przede wszystkim „mówiących" wind. Sytuację ilustruje wykres nr 9.

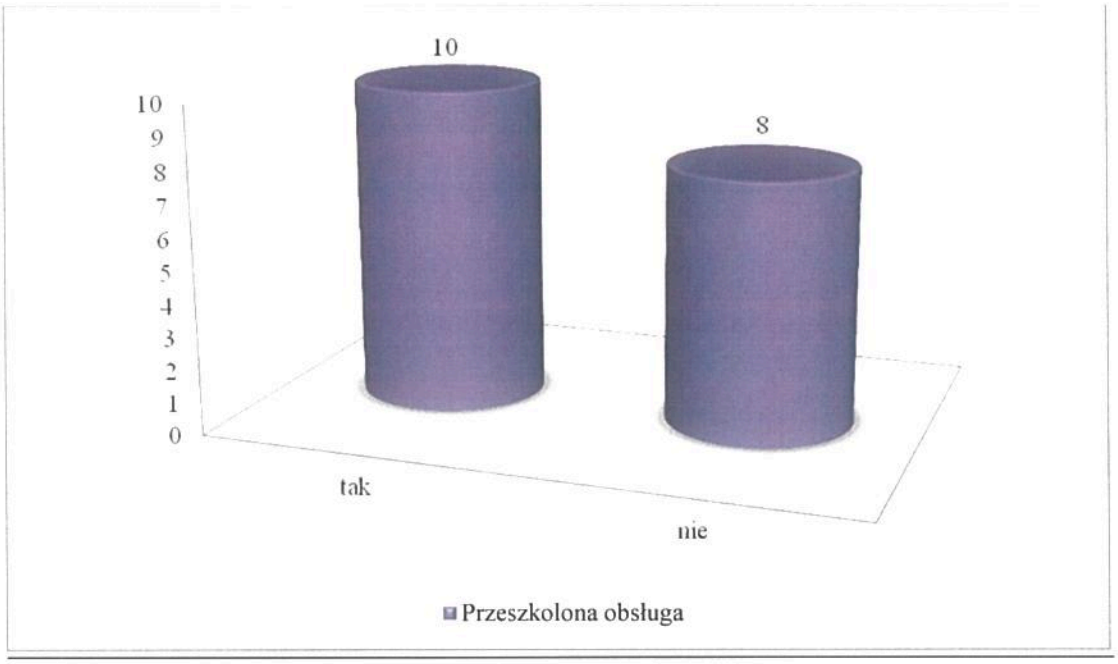

Wyk. 9. *Dostosowanie instytucji do potrzeb osób niepełnosprawnych z dysfunkcją narządu wzroku: informacje w wersji dźwiękowej*, źródło: oprac. własne – Pełnomocnik Zarządu Województwa ds. Osób Niepełnosprawnych, Departament Spraw Społecznych/ Wydział Integracji Osób Niepełnosprawnych.

4. PRZESZKOLONA OBSŁUGA

Bardzo istotną kwestią (szczególnie przy braku pozostałych udogodnień typu opisy w piśmie Braille'a czy informacji dźwiękowych) jest zapewnienie osobom niepełnosprawnym opieki przeszkolonej obsługi danej instytucji.

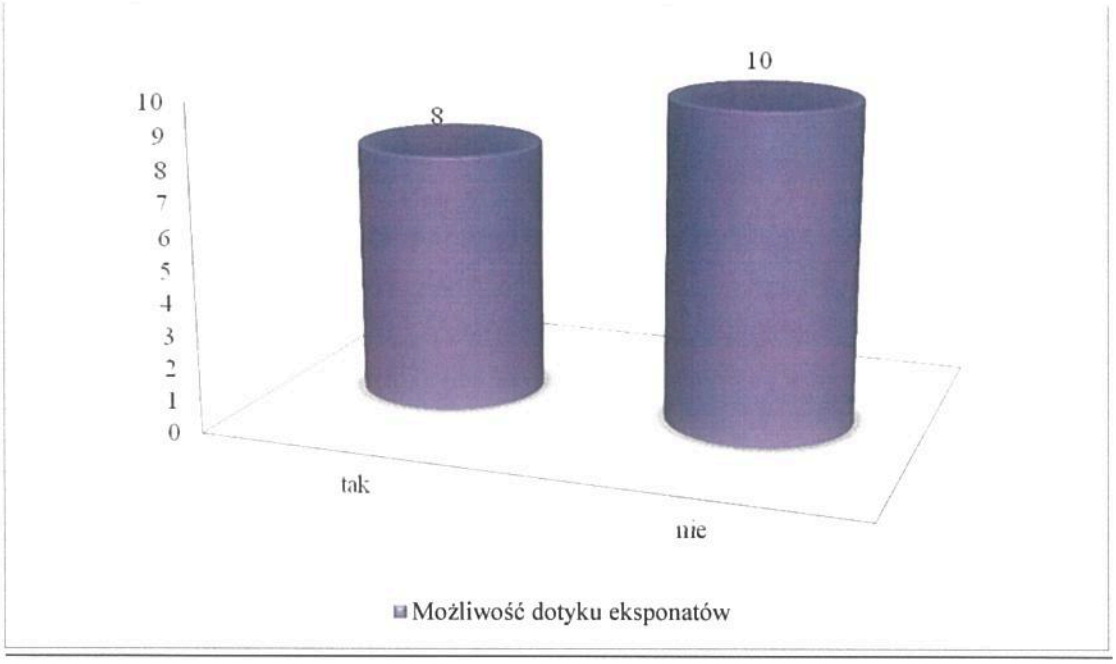
Osoby ankietowane, wskazując, że w 10 placówkach (wykres nr 10) mogły liczyć na taką pomoc niejednokrotnie podkreślały, że spotkały się z bardzo życzliwym i miłym nastawieniem osób pracujących w danych instytucjach kulturalnych.

Wyk. 10. *Dostosowanie instytucji do potrzeb osób niepełnosprawnych z dysfunkcją narządu wzroku: przeszkolona obsługa*, źródło: oprac. własne – Pełnomocnik Zarządu Województwa ds. Osób Niepełnosprawnych, Departament Spraw Społecznych/ Wydział Integracji Osób Niepełnosprawnych.

5. MOŻLIWOŚĆ DOTYKU EKSPONATÓW

Niejednokrotnie jedyną możliwością poznania – „obejrzenia" przedmiotu czy eksponatu wystawy jest dla osoby niewidomej dotyk. Wobec powyższego ankietowani odpowiadali na pytanie czy dana placówka umożliwia poznanie poprzez dotyk. I tak w 10 instytucjach stwierdzono, iż jest to niemożliwe (stanowi to 56%), natomiast w 8 placówkach część eksponatów można odbierać za pomocą dotyku. Oczywiście należy wziąć pod uwagę fakt, że nie w każdej placówce istnieje taka konieczność a z drugiej strony ze względu na potrzebę ochrony obiektów nie każdy eksponat może być w taki sposób udostępniany. Jak zauważył jeden z ankietowanych, w takiej sytuacji dobrym rozwiązaniem byłoby np. przygotowanie replik eksponatów.

Wyk. 11. *Dostosowanie instytucji do potrzeb osób niepełnosprawnych z dysfunkcją narządu wzroku: możliwość dotyku eksponatów*, źródło: oprac. własne – Pełnomocnik Zarządu Województwa ds. Osób Niepełnosprawnych, Departament Spraw Społecznych/ Wydział Integracji Osób Niepełnosprawnych.

6. INNE ROZWIĄZANIA

Żadna z badanych placówek (zdaniem ankietowanych) nie posiada dostosowanej do potrzeb osób niewidomych i słabowidzących strony internetowej. Nikt z ankietowanych nie podkreślił także możliwości poruszania się po placówce z psem przewodnikiem.

W dodatkowych informacjach, które niewątpliwie zasługują na uwagę, osoby niepełnosprawne wskazywały działania prowadzone przez następujące placówki:

- **Pokazy filmów z audiodeskrypcją** – Biblioteka Miejska im. J. Kasprowicza w Inowrocławiu,
- **Instrumentalne nagrania muzyczne** – Muzeum Ziemi Szubińskiej,
- **Książki z dużą czcionką** – Miejska Biblioteka Publiczna w Chełmnie,
- **Zabezpieczenia schodów i poręcze oraz dobre oznakowanie wewnątrz obiektu** – w Muzeum Etnograficznym im. M. Znamierowskiej-Prufferowej w Toruniu.

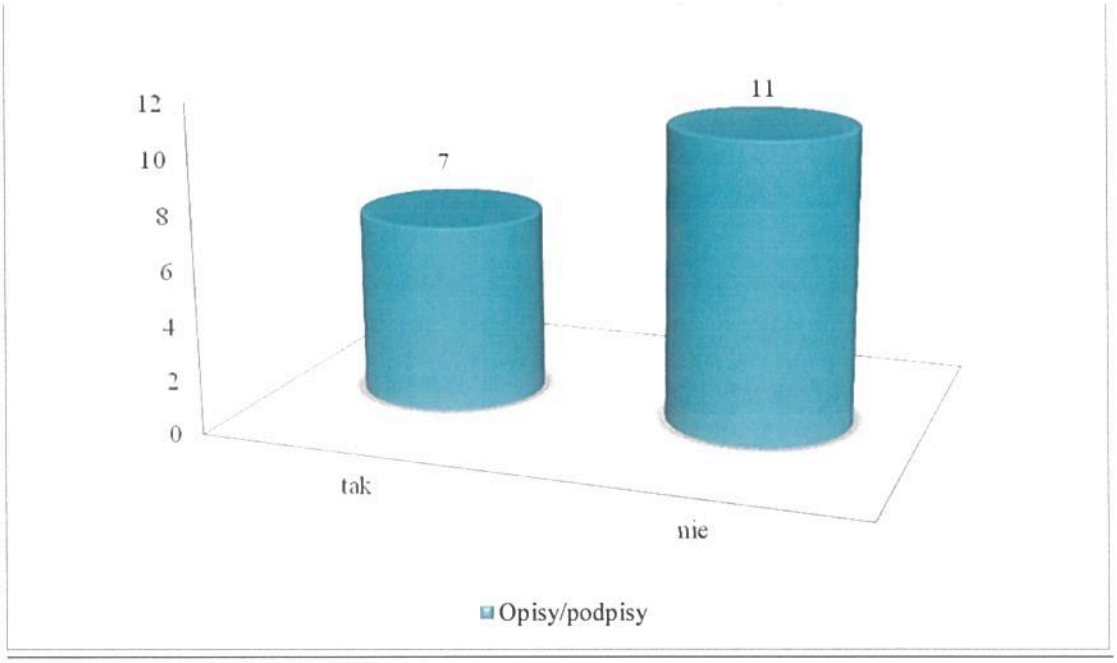
III. Osoby niesłyszące

1. OPISY/PODPISY

Napisy (opisy/podpisy) dla osób z dysfunkcją słuchu tworzy się, z dwóch głównych powodów:

a) aby umożliwić osobom niesłyszącym i słabosłyszącym zapoznanie się z danym dziełem czy eksponatem w muzeum (mowa tutaj o podpisach pod np. obrazami),
b) aby umożliwić osobom niesłyszącym i słabosłyszącym jak najpełniejszy odbiór utworów audiowizualnych (np. filmów, spektakli teatralnych), pomagając w zrozumieniu treści oraz czerpania satysfakcji z ich odbioru.

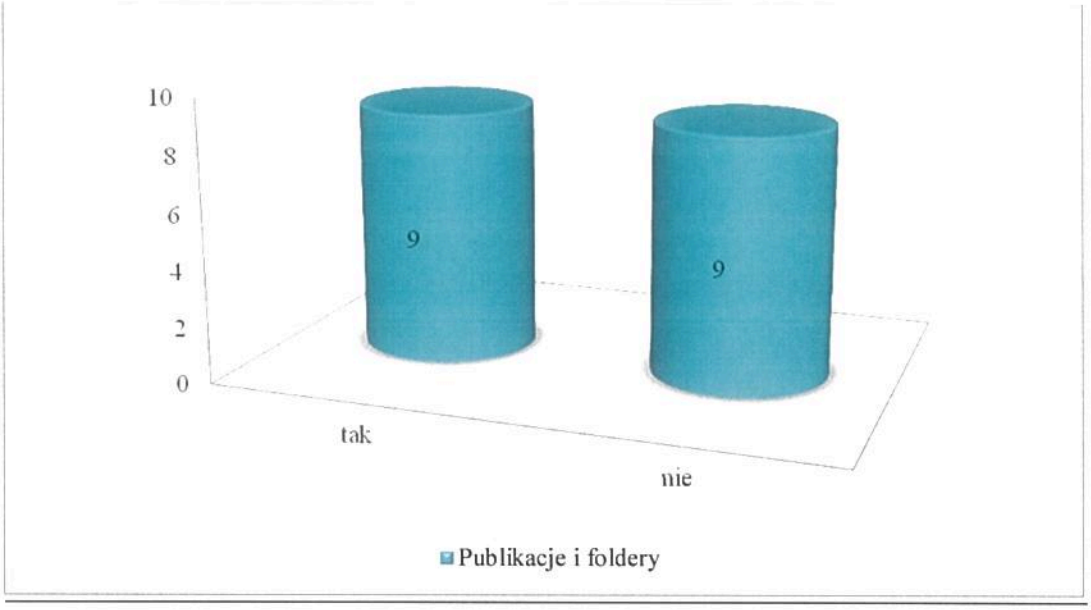
W badanych instytucjach opisy i podpisy znajdowały zastosowanie jedynie w zapoznaniu osoby niesłyszącej z danym eksponatem. Ankietowani wskazali, że w 7 placówkach przy eksponatach znajdowały się stosowne opisy.

Wyk. 12. *Dostosowanie instytucji do potrzeb osób niepełnosprawnych z dysfunkcją narządu słuchu: opisy/podpisy*, źródło: oprac. własne – Pełnomocnik Zarządu Województwa ds. Osób Niepełnosprawnych, Departament Spraw Społecznych/ Wydział Integracji Osób Niepełnosprawnych.

2. PUBLIKACJE I FOLDERY

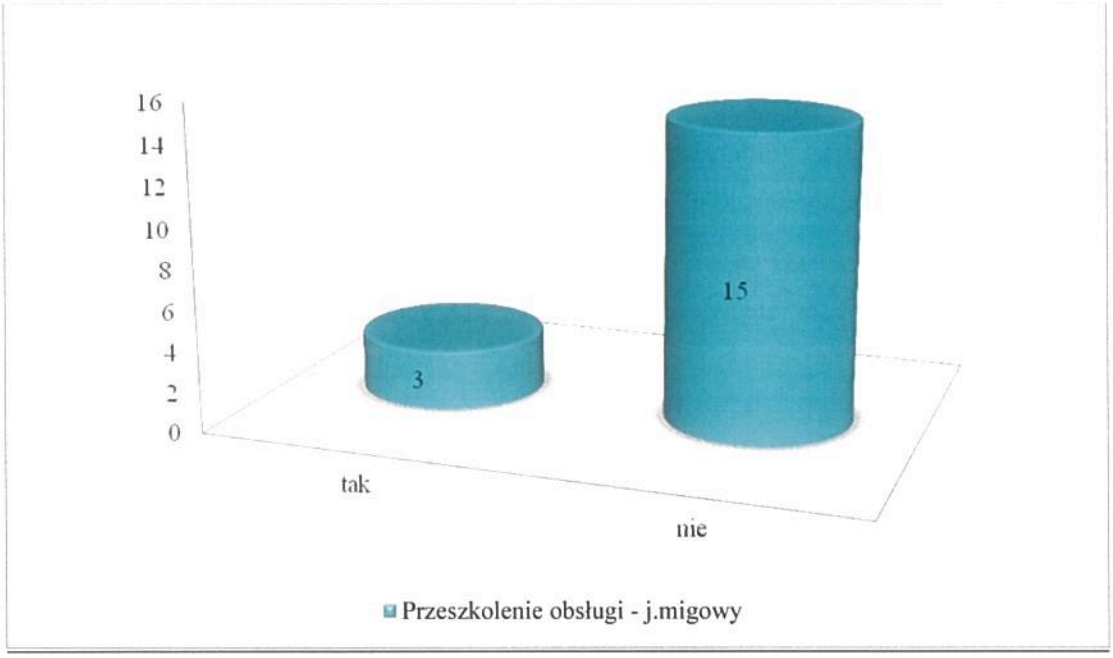
W tym punkcie ankietowani mieli udzielić odpowiedzi dotyczącej, nie tyle wydawania i rozprowadzania publikacji i folderów przez instytucje w ogóle, lecz czy rozprowadzane informacje (w postaci publikacji/ulotek/folderów) są zrozumiałe dla osób z dysfunkcją narządu słuchu. Poniższe zestawienie (wykres nr 13) pokazuje, że dokładnie przygotowuje informacje zrozumiałe dla osób niesłyszących i słabosłyszących

Wyk. 13. *Dostosowanie instytucji do potrzeb osób niepełnosprawnych z dysfunkcją narządu słuchu: publikacje i foldery*, źródło: oprac. własne – Pełnomocnik Zarządu Województwa ds. Osób Niepełnosprawnych, Departament Spraw Społecznych/ Wydział Integracji Osób Niepełnosprawnych.

3. PRZESZKOLENIE OBSŁUGI – J.MIGOWY

Trudności w komunikowaniu się są główną przyczyną niskiej aktywności osób niesłyszących w inicjatywach kulturalnych organizowanych przez placówki w naszym regionie. Wiele osób ankietowanych wskazuje, że placówki prowadzą jedynie grupowe zajęcia lub możliwe jest jedynie grupowe zwiedzanie dla osób niesłyszących – tzn. wówczas, kiedy są razem z opiekunem posługującym się językiem migowym. respondenci wskazali, że jedynie w trzech z zestawionych placówek (Wąbrzeski Dom Kultury, Muzeum Okręgowe w Toruniu, Galeria Sztuki WOZOWNIA w Toruniu) mieli możliwość indywidualnego uczestnictwa w przygotowanej ofercie, gdyż tylko te placówki mają w swoich szeregach przeszkolone odpowiednio osoby.

Wyk. 14. *Dostosowanie instytucji do potrzeb osób niepełnosprawnych z dysfunkcją narządu słuchu: przeszkolenie obsługi – j. migowy*, źródło: oprac. własne – Pełnomocnik Zarządu Województwa ds. Osób Niepełnosprawnych, Departament Spraw Społecznych/ Wydział Integracji Osób Niepełnosprawnych.

4. INNE ROZWIĄZANIA

Tylko w jednej placówce osoby niepełnosprawne zwróciły uwagę na dodatkowe rozwiązanie, które ich zdaniem pomaga w uczestniczeniu w zajęciach proponowanych przez instytucję. Mowa tutaj o Miejskim Centrum Kulturalnym w Lipnie, które udostępnia swoim niepełnosprawnym gościom komputery oraz sprzęt multimedialny.

Podsumowanie

Pomimo, że ankiety dotyczyły tylko 18 placówek (z 31 zgłoszonych do projektu) to bardzo dobrze obrazują one sytuację osób niepełnosprawnych w instytucjach kulturalnych regionu kujawsko-pomorskiego. Pokazują one, że problemy z dostępnością są w wielu instytucjach zauważane i próbuje się wyrównywać szanse osób niepełnosprawnych z różnymi dysfunkcjami w dostępie do zasobów placówek.

Najbardziej widoczne, a co za tym idzie likwidowane w pierwszej kolejności, są tzw. bariery architektoniczne. Instytucje podejmują w miarę możliwości (zarówno finansowych, jak i związanych z architekturą obiektu) działania eliminujące przeszkody w swobodnym poruszaniu się. Zdecydowanie najwięcej problemów dotyczy dostosowania oferty do potrzeb osób niewidomych oraz niesłyszących. W przypadku drugiej grupy najlepszym rozwiązaniem byłoby zwiększenie ilości personelu potrafiącego posługiwać się językiem migowym (gdyż właśnie na ten aspekt ankietowani najczęściej zwracali uwagę). Dostosowanie oferty dla osób z dysfunkcją wzroku powinna zacząć się od właściwego opisu informacji czy eksponatów tzn. powiększone litery+kontrastowe tło oraz wprowadzanie oznakowań przygotowanych w piśmie Braille'a i/lub informacji dźwiękowych.

Na uwagę zasługuje fakt, że osoby wypełniające ankiety bardzo pozytywnie oceniają projekt „Majówka z kulturą i sztuką" oraz przygotowywane w jego ramach zajęcia.

Do najważniejszych efektów realizacji projektu należy zaliczyć zwiększenie integracji niepełnosprawnych mieszkańców województwa, przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu i szerzenie idei województwa kujawsko-pomorskiego bez barier. Ważne było również pozyskanie informacji dotyczących dostosowania instytucji kulturalnych i ich ofert do potrzeb osób niepełnosprawnych.

Raport zostanie podany do publicznej wiadomości poprzez:

1) opublikowanie go na stronie internetowej województwa;
2) przekazanie do instytucji kulturalnych regionu;
3) przekazanie do Dyrektorów i Pełnomocników tutejszego Urzędu;
4) przekazanie do innych osób zainteresowanych np. organizacji pozarządowych.

Pełnomocnik Zarządu
do Spraw Osób Niepełnosprawnych
Maria Dreszer (1)

WOJEWÓDZTWO
KUJAWSKO-POMORSKIE

Załącznik nr 2 do Raportu

Majówka z kulturą i sztuką 2013

OBIEKT BEZ BARIER

ANKIETA

dostępność muzeów i instytucji kulturalnych dla osób niepełnosprawnych

1. **Nazwa i adres muzeum/instytucji**

Nazwa
Ulica
kod i miasto
Telefon

2. **Dostępność budynku dla osób niepełnosprawnych**

	Dostępność dla osób niepełnosprawnych	Uwagi/zastosowane rozwiązania (podjazdy, windy, tablice informacyjne itp.)
miejsca parkingowe dla osób niepełnosprawnych	tak/nie	
dojście/wejście do budynku	tak/nie	
część recepcyjna muzeum /instytucji (informacja, kasy, szatnie)	tak/nie	
przestrzeń ekspozycyjna (dostępność przestrzeni wystawienniczych)	tak/nie	
toaleta dla osób niepełnosprawnych	tak/nie	

3. **Oferta adresowana do osób niepełnosprawnych.**

Rodzaje niepełnosprawności	Dorośli	Dzieci	Oferta stała	Oferta czasowa
obniżona sprawność ruchowa				
osoby niewidome i niedowidzące				
osoby niesłyszące i niedosłyszące				
osoby o obniżonej sprawności intelektualnej				

4. **Dostępność usług oferowanych przez instytucje kulturalne (np. dostępność eksponatów, galerii stałych, przedstawień itp.) do potrzeb osób z różnymi rodzajami niepełnosprawności i zastosowane rozwiązania.**

Rodzaje niepełnosprawności	Możliwość zwiedzania indywidualnego	Możliwość zwiedzania grupowego	Zastosowane rozwiązania /właściwe podkreślić/
obniżona sprawność ruchowa	tak/nie	tak/nie	
osoby niewidome i niedowidzące	tak/nie	tak/nie	- opisy i podpisy w piśmie Braille'a - informacje w wersji dźwiękowej - przeszkolona obsługa - dostosowanie napisów (np. duże litery, kontrastująca czcionka) - możliwość dotyku eksponatów - strona internetowa w wersji dla niedowidzących - inne .....
osoby niesłyszące i niedosłyszące	tak/nie	tak/nie	- opisy i podpisy - publikacje i foldery - dostępność przeszkolonych przewodników – tłumaczy j. migowego - inne ....
osoby o obniżonej sprawności intelektualnej	tak/nie	tak/nie	

Uwagi.

.....
.....
.....
.....
.....
.....

Opracowanie: Pełnomocnik Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego
ds. Osób Niepełnosprawnych

Pełnomocnik Zarządu
do Spraw Osób Niepełnosprawnych
Mari[illegible]